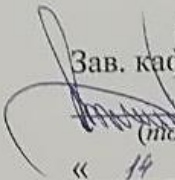

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

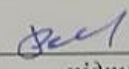
Агробіотехнологічний факультет

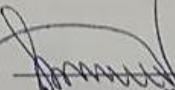
Спеціальність 205 «Лісове господарство»

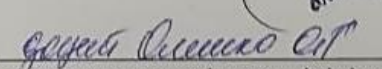
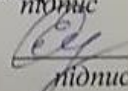
Допускається до захисту
Зав. кафедри лісового господарства
 (підпис, вчене звання, прізвище, ініціали)
« 14 » лютого 20 24 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА

«МЕЛІОРАТИВНІ ВЛАСТИВОСТІ СОСНОВИХ НАСАДЖЕНЬ НА
ЕРОДОВАНИХ ЗЕМЛЯХ В МЕЖАХ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛІЇ
«БОГУСЛАВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

Виконав: Федунів Роман Леонідович підпис

Керівник: професор Хрик В.М. підпис

Рецензент вчене звання, прізвище, ініціали підпис

Я, Федунів Роман Леонідович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет агробіотехнологічний
 Спеціальність 205 «Лісове господарство»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант ОП «Лісове господарство»

 доцент Мельничук Р.В.
 підпис, вчене звання, прізвище, ініціали
 «28» листопада 2023 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу

Федуніву Роману Леонідовичу

Тема: «Меліоративні властивості соснових насаджень на еродованих землях в межах діяльності філії «Богуславське лісове господарство» ДП «Ліси України».

Керівник роботи: Хрик В.М., д-р пед. наук, професор

Затверджено наказом ректора № 48/с **від «**04**»** 02 **20** 24 **р.**

Термін **здачі** **здобувачем** **виконаної** **роботи**
«08**»** 11 **20** 24 **р.**

Вихідні дані: матеріали лісовпорядкування, наукові публікації за темою роботи, результати власних досліджень.

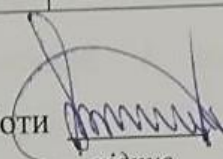
Перелік питань, які потрібно розробити:

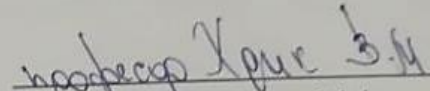
1. Методика проведення досліджень
2. Природно-кліматичні умови філії
3. Аналіз меліоративних властивостей насаджень сосни звичайної на еродованих землях
4. Висновки та пропозиції за результатами досліджень.

Календарний план виконання роботи

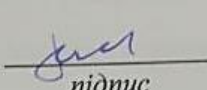
Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	Грудень 2023	Виконано
Методична частина	Січень-лютий 2024	Виконано
Дослідницька частина	Березень-серпень 2024	Виконано
Оформлення роботи	Вересень-жовтень 2024	Виконано
Перевірка на плагіат	Листопад 2024	Виконано
Попередній розгляд на кафедрі	Листопад 2024	Виконано
Подання на рецензування	Листопад 2024	Виконано

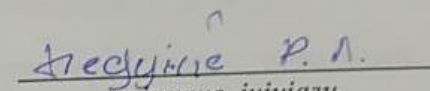
Керівник кваліфікаційної роботи

підпис

вчене звання, прізвище, ініціали

Здобувач

підпис

прізвище, ініціали

Дата отримання завдання «28» листопада 2023 р.

АНОТАЦІЯ

Федунів Р.Л. Меліоративні властивості соснових насаджень на еродованих землях в межах діяльності філії «Богуславське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню сучасного стану та меліоративної ефективності захисних лісових насаджень на яружно-балкових системах у філії «Богуславське лісове господарство» ДП «Ліси України».

Мета роботи – дослідити особливості росту, продуктивність і меліоративні властивості соснових насаджень на еродованих землях філії «Богуславське лісове господарство» ДП «Ліси України».

У результаті дослідження:

- узагальнено вітчизняний і зарубіжний досвід щодо ролі протиерозійних лісових насаджень;
- проаналізовано структуру агролісомеліоративного фонду;
- проаналізовано особливості росту протиерозійних насаджень за даними тимчасових пробних площ;
- досліджено меліоративні властивості захисних насаджень на яружно-балкових землях господарства;
- надано рекомендації щодо поліпшення лісомеліоративної ефективності протиерозійних насаджень.

Кваліфікаційна робота викладена на 69 сторінках комп'ютерного тексту, з них 50 – основного тексту, складається з 4-ох розділів, висновків, пропозицій виробництву, списку використаної літератури із 42 джерела, додатків та ілюстрована 17 таблицями і 9 рисунками.

Ключові слова: водна ерозія, протиерозійні насадження, яружно-балкові системи, меліоративні властивості.

ABSTRACT

Feduniv R.L. Reclamation properties of pine plantations on eroded lands within the scope of the activities of the branch "Bohuslav Forestry" of the State Enterprise "Forests of Ukraine"

The qualification work is dedicated to the study of the current state and meliorative efficiency of protective forest plantations on rafter-beam systems in the «Bohuslav Forestry» branch of the State Enterprise «Forests of Ukraine».

The purpose of the work is to investigate the features of growth, productivity and remedial properties of pine plantations on eroded lands of the «Bohuslav Forestry» branch of the State Enterprise «Forests of Ukraine».

As a result of the study:

- domestic and foreign experience regarding the role of anti-erosion forest plantations is summarized;
- the structure of the agroforest improvement fund was analyzed;
- the peculiarities of the growth of anti-erosion plantations were analyzed based on the data of temporary trial areas;
- the meliorative properties of protective plantings on the plowed-beam lands of the farm were investigated;
- recommendations were given to improve the effectiveness of forest improvement in anti-erosion plantings.

The qualification work is laid out on 69 pages of computer text, of which 50 are the main text, consists of 4 chapters, conclusions, proposals for production, a list of used literature from 42 sources, appendices and is illustrated with 17 tables and 9 figures.

Key words: water erosion, anti-erosion plantings, rafter-beam systems, reclamation properties.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ВОДНА ЕРОЗІЯ ҐРУНТІВ ТА БОРОТЬБА З НЕЮ.....	9
1.1. Еродовані землі в Україні.....	9
1.2. Протиерозійна роль лісомеліоративних насаджень.....	13
1.3. Види та системи насаджень для боротьби з водною ерозією ґрунтів.....	16
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРИТОРІЇ, УМОВ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛІЇ «БОГУСЛАВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ	22
2.1. Територіально-адміністративна організація	22
2.2. Природно-кліматичні умови.....	26
2.3. Аналітична характеристика лісового фонду	30
2.4. Характеристика шляхів транспорту.....	34
2.5. Основні показники ведення лісового господарства і виробнича потужність	35
РОЗДІЛ 3. ПРОГРАМА ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ.....	38
3.1. Програма виконання досліджень.....	38
3.2. Методика дослідження.....	39
РОЗДІЛ 4. СТАН, РІСТ І ЗАХИСНІ ВЛАСТИВОСТІ ПРОТИЕРОЗІЙНИХ НАСАДЖЕНЬ У ФІЛІЇ «БОГУСЛАВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО».....	41
4.1. Сучасний стан лісових насаджень на яружно-балкових землях.....	41
4.2. Характеристика об'єктів дослідження.....	44
4.3. Особливості росту протиерозійних лісових насаджень.....	50
4.4. Меліоративні властивості протиерозійних насаджень	53
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ	59

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агапонов М.Н. Наукові основи створення та вирощування лісомеліоративних насаджень в гірських умовах Криму: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д. с.-г. наук: спец. 06.03.01 «Лісові культури та фітомеліорація». Л., 2005. 32 с.
2. Анацький О. Розвиток і трансформація ярів і яружних систем на правобережжі Дніпра в Києві. *Вісник Київського університету*. Серія: Геологія. 2009. Вип. 46. С. 44–47.
3. Білоус А.М., Кашпор С.М. Лісотакційний довідник. Київ: Видавничий дім «Вініченко», 2021. 424 с.
4. Бортник С., Палієнко Е., Погорільчук Н., Ковтонюк О. Яружна система Канівського регіону. *Фізична географія та геоморфологія*. К.: ВГЛ Обрії, 2010. Вип. 2 (59). С. 155–164.
5. Бровко Ф. М. Лісова рекультивация відвальних ландшафтів Придніпровської височини України: монографія. К., 2009. 264 с.
6. Булигін С. Ю. Формування екологічно сталих агроландшафтів. К., 2005. 300 с.
7. Войналович О. В., Марчишина Є.І., Зубко Т.О., Степанишин В.М. Охорона праці у лісовому господарстві : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 569 с.
8. Геоботанічне районування Української РСР / відп. ред. А.І. Барбарич. К.: Наукова думка, 1977. 306 с.
9. Генсірук С.А. Ліси України. Львів : Наук. тов. ім. Шевченка, 2002. 496 с.
10. Гладун Г.Б. Лісові меліорації агролісоландшафтів. Словник-довідник основних термінів та визначень. Х. : Нове слово, 2003. 164 с.
11. Гладун Г.Б., Трофименко М.Є., Лохматов М.А. Захисні лісові насадження: проектування, вирощування, впорядкування. Х. : Нове слово, 2005. 390 с.
12. Гордієнко М.І., Гузь М.М., Дебринюк Ю.М., Маурер В.М. Лісові культури. Львів : «Камула», 2005. 607 с.

13. Горошко М.П. Біометрія: Навчальний посібник. Львів: Камула, 2004. 236 с.
14. Грубрін Ю.Л. Балково-яружні форми правобережжя Київського Придніпров'я. Вісник Київського університету. Серія: Геологія та географія. 1960. № 3. Вип. 1. С. 55–60.
15. Грунтознавство: підручник / за ред. Д.Г. Тихоненка. К. : Вища освіта, 2005. 703 с.
16. Добряк Д. С., Бабміндра Д. І. Еколого-економічні засади реформування землекористування в ринкових умовах. К., 2006. 334 с.
17. Карта ґрунтів України. URL: <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#x>
18. Крилов Я.І. Меліоративні властивості протиерозійних насаджень Жашківщини. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2013. Вип. 187. Ч. 2. С. 118–123.
19. Крилов Я. І. Ріст протиерозійних насаджень дуба звичайного, створених садивним і посівним матеріалом. *Біоресурси лісових та урбанізованих екосистем: відтворення, збереження і раціональне використання* : міжнародна науково-практична конференція. 23–24 берез. 2015 р. К. С. 110–111.
20. Крилов Я.І. Меліоративна характеристика лісової підстилки дубових протиерозійних насаджень. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2013. Вип. 23.17. С. 43–48.
21. Криницький Г.Т., Іваницький С.М. Фітомеліоративні насадження на еродованих землях Західного Поділля: ріст, життєвість, ґрунтоутворна роль. *Науковий вісник Національного аграрного університету*. 2004. Вип. 71. С. 199–208.
22. Лех А.П., Серота З.О., Гриник Г.Г. Фітопатологічний моніторинг як частина загальнодержавного біологічного моніторингу у Польщі: звіт за 2001 р. *Науковий вісник Українського державного лісотехнічного університету*. 2002. Вип. 12.4. С. 177–191.

23. Малюга В.М. Насадження для різних категорій земель меліоративного фонду. *Науковий вісник Національного аграрного університету*. Серія: Лісівництво. 2007. Вип. 20. С. 177–187.

24. Малюга В.М. Лісомеліоративна роль протиерозійних насаджень. *Перспективи розвитку екосистемного менеджменту у лісовому комплексі та садово-парковому господарстві*: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції (м. Київ, 18–19 квітня 2019 року). К., 2019. С. 65–66.

25. Малюга В.М., Маурер В.М., Хрик В.М. Природне поновлення сосни звичайної на яружно-балкових землях Придніпров'я. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія: Лісівництво та декоративне садівництво. 2018. Вип. 288. С. 80–87.

26. Малюга В. М., Дударець С. М. Особливості використання дуба звичайного у протиерозійних лісових насадженнях. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2014. Вип. 198. Ч. 2. С. 192–197.

27. Національний атлас України. К.: ДНВП «Картографія», 2007. 440 с.

28. Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Ведмідь М.М. Системи захисту ґрунтів від ерозії. К.: Златояр, 2004. 435 с.

29. Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М. Лісові меліорації. Підручник. К. : Аграрна освіта, 2010. 282 с.

30. Проект організації і розвитку лісового господарства НДЛГ Білоцерківського національного аграрного університету. Ірпінь, 2022. 136 с.

31. Площі пробні лісовпорядні. Метод закладання: СОУ 02.02-37-476:2006. [Чинний від 2007-05-01]. Київ: Мінагрополітики України, 2006. 32 с.

32. Салига Б.В., Федунів Р.Л. Протиерозійна роль захисних лісових насаджень. *Інноваційні технології в агрономії, лісовому та садово-парковому господарстві, землеустрої, електроенергетиці*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (Біла Церква, 24 квітня 2024 р.). Біла Церква: БНАУ, 2024. С. 31–32.

33. Симоновська М.Я. Динаміка ярів у басейні Дністра. Автореф. дис. канд. геогр. наук: 11.00.04. Львів. держ. ун-т ім. І.Франка. Л., 1999. 19 с.

34. Тараріко О.Г., Кучма Т. Л., Ільєнко Т.В., Дем'янюк О.С. Ерозійна деградація ґрунтів України за впливу змін клімату. *Агроекологічний журнал*. 2017. №1. С. 7–15.

35. Хрик В.М. Особливості культивування протиерозійних соснових насаджень Придніпровського Правобережного Лісостепу. *Науковий вісник національного лісотехнічного у-ту України*. 2014. Вип. 24.4. С. 158–164.

36. Хрик В.М. Особливості природного поновлення сосни звичайної на яружно-балкових землях Правобережного Придніпров'я. *Ліси, парки, технології: сьогодення та майбутнє: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 28–29 березня 2013 р.)*. Київ, 2013. С. 143–144.

37. Хрик В.М. Левандовська С.М. Сучасний стан протиерозійних соснових насаджень Придніпровського Правобережного Лісостепу. *Агробіологія*. Біла Церква, 2023. С. 205–214.

38. Хрик В.М. Малюга В.М., Маурер В.М. Природне поновлення сосни звичайної на яружно-балкових землях Придніпров'я. *Науковий вісник НУБіП*. Київ, 2018. № 288. С. 80–87.

39. Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М., Хрик В.М. Протиерозійні лісові насадження яружно-балкових систем: монографія. К.: Кондор–видавництво, 2013. 512 с.

40. Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов Лісостепу України: монографія. Біла Церква: “Білоцерківдрук”, 2013. 651 с.

41. Maliuha, V., Khryk, V., Yukhnovskyi, V., Minder, V., Levandovska, S., Kimeichuk, I., Brovko, F., Urliuk, Y. Erosion control properties of self-seeded forests that appeared in forestless areas of ravine-gully systems. *Forestry Studies. Metsanduslikud Uurimused*. Vol. 77, 2022. P. 56–66. DOI : 10.2478/fsmu-2022-0012/

42. Simon J. Investigation of some problems of direct drilling in Chechoslovakia. *Outlook on agriculture*. 1976, V. 9, No. 1. P. 26–28.

